

Клименко Юлія,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта
Житомирський державний університет імені Івана Франка;

Дубасенюк Олександра,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрагогіки та управління,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕНТРУ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Україна – сучасна країна, яка попри складної ситуації та соціальних викликів в умовах воєнного стану продовжує розвиватися. На сучасному етапі актуалізується проблема гендерної рівності, яка передбачає рівні права, можливості та ставлення до людей незалежно від їхньої статі. Йдеться про те, щоб кинути виклик і змінити традиційні очікування та стереотипи, які обмежують вибір і можливості людей на основі їхньої статі. Вона спрямована на створення суспільства, де чоловіки та жінки мають рівний доступ до сучасних ресурсів, можливостей і повноважень приймати рішення. Гендерна рівність має важливе значення для утвердження соціальної справедливості та сталого розвитку. Тому створення та функціонування Центрів гендерної освіти є досить актуальним і важливим. Центри гендерної освіти, спрямовані на підвищення усвідомленості громадськості щодо гендерних питань, ролей та стереотипів. Такі центри можуть проводити навчальні заходи, тренінги, семінари, конференції та інші події, спрямовані на підтримку гендерної рівності та виховання у дусі толерантності та різноманітності. Вони також можуть займатися дослідженнями у галузі гендерної освіти та розробляти програми для шкіл, університетів та інших освітніх установ. Ці центри відіграють важливу роль у формуванні свідомого та рівноправного суспільства в Україні.

Проаналізуємо детальніше діяльність Центру гендерної освіти, яка

розпочалася ще у 2003 році при кафедрі педагогіки та психології Ужгородського національного університету, за підтримки Програми рівних можливостей Програм розвитку ООН в Україні, Державного комітету України у справах сім'ї та молоді та Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Закарпатської обласної державної адміністрації. Вже з 2006 року Центр діє як структурний підрозділ Ужгородського національного університету. Головною метою Центру є надання підтримки викладачам та студентам закладів вищої освіти, у тому числі ДВНЗ «Ужгородський національний університет», щодо впровадження гендерних підходів в освіті. Це досягається шляхом включення гендерного аспекту в зміст соціально-гуманітарних дисциплін, проведення виховних заходів та організації наукових досліджень з гендерної тематики. Діяльність Центру спрямована на сприяння гендерній рівності у суспільстві, підвищення гендерної свідомості та культури, гарантування захисту рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків та створення сприятливих умов для їх особистісного і соціального розвитку [1].

До основних завдань діяльності Центру відносять:

1. Упровадження гендерного підходу в роботу закладів освіти: забезпечення рівних можливостей для хлопців та дівчат у навчанні та вихованні; створення безпечного та інклюзивного середовища для всіх учасників освітнього процесу; запобігання та протидія гендерній дискримінації та насильству.

2. Створення інформаційних ресурсів з гендерної тематики: розробка та публікація інформаційних матеріалів з гендерних питань; забезпечення доступу до інформації про гендерну рівність для всіх учасників освітнього процесу; підтримка гендерно-чутливих досліджень та інновацій.

3. Поширення гендерних знань на регіональному рівні: проведення тренінгів та семінарів з гендерної тематики для педагогів, психологів, соціальних працівників та інших фахівців; організація інформаційних кампаній та заходів з гендерних питань; співпраця з органами влади, громадськими організаціями та ЗМІ.

4. Розробка та впровадження навчальних дисциплін з гендерної

проблематики: інтеграція гендерних тем до змісту існуючих навчальних програм; створення нових курсів та факультативів з гендерної тематики; підготовка методичних матеріалів для викладачів.

5. Підвищення рівня обізнаності здобувачів вищої освіти з гендерних питань: проведення гендерно-сенситивного навчання; заохочення до участі в гендерних дослідженнях та проєктах; сприяння створенню гендерно-чутливого середовища в університетах.

6. Вивчення, вдосконалення і розповсюдження гендерних технологій та методик: аналіз ефективності існуючих гендерних технологій; розробка нових гендерно-чутливих методів роботи; надання методичної допомоги педагогам та іншим фахівцям.

7. Зосередження громадської уваги та уваги ЗМІ на гендерних питаннях: проведення інформаційних кампаній з гендерної тематики; розробка та розповсюдження соціальної реклами; співпраця з журналістами та медіа-організаціями та інші [3].

До основних напрямів и діяльності Центру віднесено:

- Забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків;
- Ліквідація всіх форм дискримінації;
- Попередження гендернозумовленого насильства.

Додаткові напрямки: підготовка та проведення тренінгів з гендерних питань, надання консультацій з гендерних питань, створення гендерно-чутливого освітнього середовища; сприяння гендерній рівності на ринку праці, проведення гендерного аудиту організацій, проведення гендерно-орієнтованих досліджень. Активізується науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти та викладачів з гендерних питань; участі в організації та проведенні конференцій, конгресів, форумів, круглих столів, семінарів, конкурсів, зустрічей з питань гендеру; обмін науковою інформацією; відбувається підготовка інформаційних, навчальних та наукових публікацій за результатами комплексних досліджень; підготовка навчально-методичної літератури тощо [1, 2]

Центр гендерної освіти при Ужгородському національному університеті щорічно проводить низку заходів, на які залучають не тільки студентів і викладачів, а й людей різних вікових категорій [3].

У березні-квітні проводиться Всеукраїнська акція «Стоп сексизм!»

Мета: підвищення обізнаності про гендерну нерівність та сексизм, сприяння гендерній рівності. *Заходи:* інформаційні кампанії, тренінги, семінари, публічні лекції. У червні-серпні Всеукраїнська акція «Я проти насильства!». *Мета:* підвищення обізнаності про гендерно зумовлене насильство, формування нетерпимості до насильства, надання підтримки жертвам насильства. *Заходи:* консультації, бесіди, круглі столи, публічні лекції.

З 25 листопада по 10 грудня проведення Міжнародної акції «16 днів активних дій проти гендерного насильства». *Мета:* об'єднання зусиль для боротьби з гендерно зумовленим насильством, підвищення обізнаності про цю проблему, сприяння гендерній рівності. *Заходи:* інформаційні кампанії, публічні заходи, висвітлення проблеми в ЗМІ [3].

У травні та жовтні центр проводить змагання за власною авторською методикою роботи з молоддю у сфері гендерної освіти «Квест гендерного сортивного орієнтування», який було визнано Міністерством освіти та науки України одним з найефективніших практик навчально-просвітницької роботи з молоддю у сфері гендерної просвіти в Україні. Адже формування навичок гендерної чутливості та вмій розпізнавання гендерних стереотипів відбувається через активний відпочинок та спорт [3].

Висновки. Таким чином, розвиток гендерної освіти є важливим напрямом у закладах вищої освіти, який впливає на рівні доступу, можливості та результати навчання для студентів і дорослих людей різних статей. Це питання постає особливо актуальним у контексті зростаючої боротьби за гендерну рівність у суспільстві загалом. Саме цей Центр гендерної освіти сприяє гендерній рівності у вищій освіті, яка починається з рівного доступу до навчальних закладів для чоловіків і жінок. Упровадження гендерної освіти у закладах вищої освіти не лише сприяє соціальній справедливості, але й підвищує якість освіти та досліджень, створюючи різноманітне та інклюзивне академічне середовище.

Список використаної літератури:

1. <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/10099>
2. <https://www.uzhnu.edu.ua/>